

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Qvæstio I. De ratione generica Charitatis Theologicæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

rum contemptum, segnitiam, tepiditatem & alia huiusmodi, ut merito dicatur Ecclesiast. 18. *Vide presumptionem cordis eorum quoniam mala est.*

Est peccatum de se graue.

Deinde quod illud peccatum ex genere suo sit graue patet, quia virtuti perfectissimæ opponitur, & prohibetur per præceptum grauiter obligans, grauius nocumenta parit (ut dixi) ponit impedimentum gratiæ Spiritus Sancti, proptereaque merito numeratur inter peccata contra Spiritum Sanctum.

Solutio primæ ac secundæ dubitationis.

Ad primam & secundam Resp. præsumptionem in multis sæpè reperiri sine iudicio hæretico, duobus enim modis sperari potest inordinatè beatitudo, vel innitendo nimium virtuti tuæ, vel nimium innitendo misericordiæ diuinæ, primò in actu signato & formaliter, quoties v. gr. cum Pelagianis negatur necessitas gratiæ, vel cum Calvinistis necessitas bonorum operum, & sic certum est, quod præsumptio excludit habitum Spei, & includit iudicium hæreticum. Secundò fieri potest & sæpius etiam fit in actu exercito & virtualiter, cū aliquis perinde se gerit ac si crederet necessariam non esse gratiā ad bona opera, nō enim est sollicitus de implorandō auxilio diuino, per inde ac si crederet quod necessaria non sunt opera bona, eo quod securus perseueret in peccatis, nihil sollicitus de agenda pœnitentia, & de bonis operibus exercendis, quasi esset certus quod in articulo mortis sufficientem ageat pœnitentiam; & huiusmodi præsumptio, non necessariò includit iudicium hæreticum, & non excludit habitum Spei, quia huiusmodi peccatum non sufficit ad reddendum hominem inidoneum ad actum Spei, qui enim sic præsumit, sperat se in articulo mortis acturum pœnitentiam.

Tertiā. Ad tertiam Resp. cum S. Thoma *art. 3.* quod sicut desperatio Spei opponitur, sic eidem opponitur præsumptio etiam directius quàm timori, contraria enim sunt in eodem genere, & directius opponuntur quæ sunt in eodem genere quàm quæ sunt generum diuersorum, præsumptio autem est in eodem genere in quo est Spes, cum sit inordinata quædam Spes de Deo, quæ opponitur etiam manifestius timori, quamuis directius opponatur Spei.

DISPUTATIO IV.

De Charitate Theologica.

Sanctus Thomas, à quæst. 23. ad 47.

ACTENVS dixi de virtutibus Fidei & Spei, per quas initium aliquod efficiuntur creaturæ Dei, nunc restat Charitas, per quam perfectè homo ex Deo nascitur, in Deo manet, de Deo viuit, finis Præcepti, vinculum perfectionis eminentissimum Charismatum, vexillum electorum. De illa disputat accuratissimè S. Thomas quæstionibus viginti tribus, cuius doctrinam commodè videor posse reuocare ad sex capita. Primum sit de ratione generica Charitatis. Secundum de obiecto illius. Tertium de internis eius actibus. Quartum de actibus illius externis. Quintum de habitu Charitatis. Sextum de peccatis contrariis Charitati. Quibus intellectis nihil erit de hac virtute quod restare videatur dicendum.

QUÆSTIO I.

De Ratione generica Charitatis Theologica.

S. Thomas, quæst. 23.

AD dignoscendum genus virtutis nobilissimæ, quatuor video necessaria, primò vtrum Charitas verus sit amor beneuolentiæ, secundò vtrum sit verus amor amicitiae, tertio vtrum sit vera & specialis virtus, quarto vtrum virtutum omnium sit perfectissima, & illarum forma.

SECTIO I.

Vtrum Charitas sit verus amor beneuolentiæ.

CERTUM est primò, Charitatem esse verum ac proprium amorem. *Charitatem vero* (inquit August. lib. 3. de doctrina Chryst. c. 10. *motum animi ad fruendum Deo propter ipsum, & propter ipsum & proximo propter Deum*, motus autem ille animi tendens ad fruitionem, amor appellatur; sumitur enim amor aliquando latius, aliquando strictius & omnino propriè. Amor latè sumptus significat motum quemlibet voluntatis in bonum, quo pacto August. lib. 14. Ciuitat. c. 7. desiderium appellat amorem hiantem, gaudium, amorem fruientem. Si verò amor sumatur strictius prout distinguitur à desiderio gaudii & alijs actibus voluntatis est motus voluntatis in bonum, præcisè ut bonum est, abstrahendo à præsentia & absentia, quia non attendit nisi bonum.

Certum est secundò, varias à Doctoribus excogitatas esse definitiones amoris tum latè, tum strictè sumpti, quæ tamen omnes videntur magis explicare causas aut effectus amoris, quàm eius naturam, est enim difficile dicere, quid sit motus ille voluntatis in bonum.

Primò enim dicitur esse motus complacentiæ voluntatis in bono, sed hæc complacentia videtur esse potius aliquid antecedens amorem quàm ipse amor, bonum enim prius voluntati placet quàm ametur.

Secunda est, & notissima definitio Philosophi, quod amare sit velle alicui bonum, vel quæ bona putat, illorumque actuum esse in quantum potest: sed hic videtur esse potius effectus amoris, quàm motus ille voluntatis in bonum qui sine dubio est amor, vel certè illud velle bonum, desiderium est non amor, unde negat S. Thomas *quæst. 27. art. 2.* quod beneuolentia sit adæquatè amor.

Tertia enim & longè melior definitio amoris traditur à S. Dionysio, quod amor sit vnio affectiua amantis ad aliquod bonum, vbi nomine (vnionis) significatur actus voluntatis quo ipse amans in dilectum effunditur, & illi adhæret: Id est, inclinatio & impulsus voluntatis in ipsum bonum, ex prima enim cōplacentia voluntatis in bono cognito, statim oritur motus ille voluntatis & inclinatio in bonum, *Amor meus pondus meum, illo feror quocumque feror*, (inquit August. lib. 9. de Trinit.) pondus autem illud & inclinatio, est affectiua illa vnio & effusio amantis in amatum, nam voluntas per actum suum non attrahit ad se obiectum, sed in illud inclinatur, & in illud tendit, & hæc est vnio propria in qua verus amor consistit & ex qua oritur: deinde, ut statim dicam, vnio imperata, id est potentiarum occupatio circa dilectum. Vbi etiam apparet mirabilis ille circulus amoris de quo sæpè loquitur S. Dionysius, à bono, in bonum, circa bonum, bonum enim voluntati placens est veluti terminus

Charitas est sub genere amoris.

Varie amoris de finitioes.

minus à quo motus incipit, & terminus ad quem, in quo conquietitur motus per vnionem, ecstasim, & zelum.

Triplicis
amoris ef-
fectus.

Certum enim est tertio, quod rectè à S. Dionysio tres ponuntur effectus, & tres causæ veræ moris, effectus ij sunt quos dixi vnio, ecstasis, zelus, quia nimirum voluntas, & alijs imperat potentijs & sibi etiam ipsi, ex inclinatione illa & vnione effectiua statim sequitur vt volūtas & se ipsam & alias omnes potentias occupet circa rem amatam, adeo vt neque intellectus aliud cogitet, neque voluntas in aliud tendat, sed amet, desideret, gaudeat, oderit, fugiat, doleat, de bonis & malis dilecti, & hæc vnio siue potentialium omnium occupatio circa dilectum, est primus effectus amoris; vnde sequitur statim vt voluntas sic vnita obliuiscatur alia omnia, etiam se ipsam, vnde magis dicitur esse anima vbi amat, quàm vbi animat, quæ vocatur ecstasis & secundus effectus amoris: postremus autem est zelus seu imperus quidam feruens procurandi ea quæ bona sunt dilecto, & impediendi ea quæ sunt ipsi mala.

Causæ verò amoris tres item ponuntur. Prima est, bonum & pulchrum quorum vnum est conuenientia cum voluntate, alterum est conuenientia cum potentia cognoscente præsertim intellectiua vel visuæ cui placet; Pulchrum enim est quod placet intellectui aut visui, atque inde voluntatem ad se trahit. Secunda causa est similitudo. Tertia est amor. Quæ omnia exponebam in morali ex quibus.

Charitas
verus est
amor.

Certum est quartò, Charitatem esse verum amorem, & quidem beneuolentiæ. Verus est amor, quia hoc significat ipsum nomen quo designatur eminens quædam dilectio efficiens vt charissima sit persona quæ diligitur. Conuenit etiam illi tota definitio amoris siue ille complacentia dicatur, siue beneuolentia, siue vnio & inclinatio. Tres effectus amoris sunt maxime proprii Charitatis, occupat enim omnes animæ potentias circa Deum, animum amantis extra se rapit, accenditque in eo Zelum, ad procuranda bona, & auertenda omnia quæ Deo esse possunt mala. Causas habet easdem quas habet amor; Deus enim summum est bonum, & summum pulchrum, perfectissimo modo amat, & per amorem efficit sibi similes. Denique proprietates omnes habet honestissimi amoris, vt dicā *questione 3.* est enim gratuitus, quia non amat sui commodi causa, sed solum attendit dilecti bonum, est appetitiuius, est efficax, feruens, constans. Sed hæc postea.

Est amor
beneuo-
lentia.

Certum est quintò, Charitatem esse amorem veræ ac perfectissimæ beneuolentiæ; amor enim ille qui (vt dixi) est motus voluntatis in bonum, aliquando est amor beneuolentiæ, aliquando est amor concupiscentiæ, quia in omni amore aliquod bonum alicui amatur, vel quia illud bonum est conueniens tali personæ, vel quia illa digna est: Charitas autem vult Deo bona, quia dignus est ratione infinitæ suæ bonitatis, vt constabit (ex sequentibus) ergo est verus amor perfectæ beneuolentiæ.

SECTIO II.

Primum Charitas sit amor vera amicitia.

Certum ex sexto, primariam & nobilissimam speciem amoris esse illam, quam vocamus communi nomine (amicitiam) de qua differens plenissimè Philosophus libro octauo & nono Ethicorum, quatuor ad eam exigit, primò vt si amor gratuitus, id est vt sit vera beneuolentia quæ velimus alicui bonum ipsius gratia; id est propter me-

ritum ipsius, & honestum quod ipsi inest: *Diligitur enim amicus* (inquit Tullius) *quia in se rationem habet, ob quam diligitur*, nam amicitia non est qualiscunque beneuolentia, nam possum alicui personæ bene velle, quæ non sit bona & hæc non est amicitia sed beneuolentia orta ex complacentia in eo cui sum beneuolus, vera est amicitia. Imò & amicitias, quæ sunt ob vtilitatem & voluptatem docet Philosophus lib. 8. cap. 3. & 4. Non esse amicitias nisi ex accidenti atque adeo facile mutari, solam amicitiam, quam virtus conciliat esse amicitiam per se verè constantem & perennem.

Secundò exigitur vt sit amor mutuus, id est cum redamatione, alioqui est beneuolentia non amicitia, & in hac redamatione consistit æqualitas ad amicitiam requisita vt traditur ibidem cap. 8.

Tertio exigitur vt amor ille mutuus, non sit latens, sed vtrique amico sit notus: *Amicitia enim* (inquit cap. 2.) *est redamatio non latens*, quod quidem ad amicitiam non est simpliciter necessarium sed ad vsum veræ amicitia, vel certè ad amicitiam ciuilem.

Quartò exigitur societas aliqua & communio bonorum in qua fundetur amor ille mutuus, id est vt commune vtrique amico sit aliquod bonum in quo ambo conueniant; huiusmodi est communitas virtutis, sanguinis, eiusdem instituti vt docetur cap. 9. *Non quod* (inquit) *amicitia primò feratur in ipsam communitatem boni, sed in ipsum bonum*, quod quia vtrique commune est, communis etiam amor est. Vnde tres colligit causas amicitia, præsentiam siue conuictum, beneuolentiam, & beneficentiam. His positis.

Difficultas est, vtrum Charitas, quæ amor est excellentis beneuolentiæ præferens Deum alijs omnibus quæ amantur & chara sunt, sit verus amor amicitia quæ connectat hominem Deo, & Deum homini coniungat ac proinde faciat nos Dei non seruos sed amicos, & Deum nobis amicum.

Ratio dubitandi est primò, quia in amore amicitia requiritur beneuolentia mutua, gratuita & propter ipsum qui amatur, Deus autem non amat nos, propter nos, sed propter se ipsum, ad quem omnia necessariò refert, ergo non potest Charitas esse amicitia. Imò neque amor ille hominis ad Deum esse potest gratuitus, cum Charitas Deum amat vt finem vltimum, & magis amat ea cum quibus magis ipse coniunctus est. Denique nulla in Deo esse potest virtus moralis propriè dicta, quia in virtute morali necesse est vt honestas propria illius virtutis propter ipsam ametur, Deus autem omnia propter se ipsum amat, alioqui non amaret modo perfectissimo, amicitia verò est virtus moralis, ergo illa non est in Deo.

Prima dubitatio.

Secundò, amicitia debet esse non latens, ita vt ex vtraque parte amans agnoscat se diligi, nemo autem scire potest se à Deo diligi. Deinde ad amicitiam requiritur æqualitas, conuictus, & mutua communicatio bonorum, quæ omnia clarum est esse non posse inter Deum & hominem.

Secunda.

Tertio, Charitas est etiam ad inimicos, ergo Charitas non est amor mutuus, habetur ad peccatores, ergo non est amicitia, quæ non est nisi inter bonos, si enim conciliet illam vtilitas aut voluptas, non autem virtus, definit esse amicitia.

Tertia.

Dicendum tamen est, Charitatem esse perfectum amorem amicitia hominis ad Deum. Conclusio.

Ratio S. Thomæ optima est, quia conditiones omnes veræ amicitia modo excellentissimo amoris illi qui est Charitas conueniunt.

Primò enim vt ostendebam est verus amor beneuolentiæ quæ non vult sibi Deum vt summum bonum sed vult Deo ipsi bonum, quia dignus est.

Secundò

SECTIO III.

Secundò etiam est amor mutuus, quia nemo Deum amat, quem non redamet statim Deus ut filium & heredem.

Tertiò est non latens mutua illa redamatio, quia licet nemo physice sit certus quod ametur à Deo, sicut nec est certus quod amet Deum, probabilius tamen, imò & moraliter est certior quod à Deo ametur quam quod homo illum amet. *Ipsè enim Spiritus testimonium reddit Spiritui nostro quod sumus filij Dei.* Denique non deest mutua quædam bonorum communicatio: *Deus enim (ut ait Irenæus) totum se in hominem effundit, & homo vicissim Deo tribuit gloriam & honorem. Ego dilecto meo & ad me converso eius.*

Solutio
primæ dis-
tinctionis.

Ad primam Respondeo non requiri ad amorem benevolentia, ut amans amet dilectum propter ipsum tanquam finem ultimum, quando ille qui amatur essentialiter ordinatur ad illum finem & totam suam perfectionem ex eo habet, sufficit enim ut amans velit dilecto bona non propter commodum suum, sed propter commodum solius dilecti. Deus amare non potest creaturam, nisi propter se ipsum ad quem illa ordinatur, & ex quo totam habet suam perfectionem, gloria enim Dei ad quam Deus amando dirigit creaturam, est vera beatitudo creaturæ, habet igitur Deus erga creaturas rationales amicitiam, quas ob commoda sua non amat: sed propter se ipsum ut illorum finem: homo etiam per Charitatem Deum amat vero amore benevolentia (ut ostendi) quamvis amet illum ut finem ultimum, quia non illum amat ut summum bonum ipsius hominis, sed ut in se summè bonum: amamus etiam Charitate magis illos qui nobis sunt magis coniuncti, sed ita tamen ut ultima ratio amandi non sit nisi Deus. Virtutes morales sunt reuera in Deo, sed omnes formatae per Charitatem (ut ostendi aliàs) amat enim Deus etiam honestatem creatam propter ipsam, sed non ultimò, quia refert illam etiam ad se ipsum. Imò nihil facit illa ratio contra nos qui volumus amicitiam illam quæ Deus nos amat esse Charitatem Theologicam.

Solutio
secundæ.

Ad secundam satis dictum est quomodo satis homo iustus cognoscat se à Deo amari ut habere dicatur amicitiam ad Deum: nego autem quod ad veram amicitiam requiratur æqualitas unde Philosophus libro octavo, capite septimo, ponit amicitiam quandam excellentiæ. Imò iustus Deum amando, accipit quandam per ipsum amorem æqualitatem cum Deo secundum proportionem, euehitur enim ad participationem quandam diuini esse sicut Deus ut verum se amicum exhiberet per omnia similis factus est nobis absque peccato. Coniunctus & communicatio mutua bonorum etiam non desunt (ut dixi) quia per orationem & conuersationem in cælis, cum Deo loquitur, & Deus ducit eum in solitudinem, & ibi loquitur ad cor eius.

Solutio
tertiæ.

Ad tertiam Respondeo Charitatem non esse amicitiam hominis ad hominem inimicum & peccatorem, qui diligitur propter Deum, sed esse amicitiam hominis ad solum Deum, cuius solius intuitu amantur inimici & peccatores, quia sic Deus vult, & quia sunt aliquid pertinens ad Deum.

Verum Charitas sit virtus creata, una specificè, omnium perfectissima, & omnium forma virtutum.

Dixi Charitatem esse verum amorem benevolentia, ac amicitia perfectæ, quia gratuitus est & reciprocus, *Qui enim manet in Charitate, in Deo manet & Deus in eo,* nunc sequitur ut dicam quàm sit honestus, hæc enim est propria ratio virtutis, in qua expendenda sunt quatuor. 1. verum Charitas sit essentialiter virtus, 2. an sit aliquid creatum an verò ipsemet Spiritus Sanctus, tertiò verum sit vna tantum specialis virtus ab alijs omnibus virtutibus diuersa, quartò denique verum perfectione superet alias omnes virtutes, & illas ut anima informet, perficiat, coronet, quæ omnia plus habent pietatis quàm difficultatis.

Ratio tamen dubit. esse potest primò, quia Charitas non est essentialiter virtus, si possit imperari actus Charitatis per actum malum saltem venialiter malum, sed imperari potest per actum malum venialiter, cur enim ex vana gloria non possum ignaros erudire vel dare miseris elemosinam qui sunt actus charitatis possuntque duo habere motiua, vnum omnino intrinsecum & proprium, alterum extrinsecum, ergo Charitas non est essentialiter virtus. Adde quod virtus amat honestatem propter ipsam, cum tamen Charitas non attendat honestatem, sed solum Dei bonum.

Secundò, illa non est specialis virtus, quæ amplectitur alias omnes virtutes, sed Charitas alias omnes amplectitur virtutes, unde appellatur vinculum perfectionis anima & forma virtutum, imò dicitur esse omnis virtus: ergo Charitas si vna est virtus, non est nisi genericè vna.

Tertiò, si Charitas forma virtutum est, sequitur nullam esse veram virtutem saltem Christianam sine Charitate, hoc autem falsum est, quia Fides & Spes sine Charitate veram habent rationem virtutis.

Dico primò, Charitatem esse veram & propriè dictam virtutem Theologicam, infusam diuinitus animæ, ac verè creatam & distinctam à Charitate increata quæ Spiritus Sanctus est.

Primam partem probant omnes scripturæ in quibus laudes eximie Charitatis narrantur. Dicitur enim aliàs diffundi à Deo, & immitti animæ per Spiritum Sanctum qui cum ipsa datur, & per ipsam vitur animæ, cum sit & dispositio, & vinculum animæ cum spiritu increato Dei, dicitur ex Deo esse, diligamus nos inuicem, quia Charitas ex Deo est; monemur & inuitamur ad Charitatem, *Hoc oro ut Charitas vestra magis abundet in scientia*, vocatur finis præcepti, vinculum perfectionis, excellentissimum charissimum, fructus spiritus, vexillum gratiæ, sine qua nihil sumus, & nihil prodest. *Quæ alia* (inquit Hieronymus in c. 5. in Galat.) *inter fructus spiritus debuit tenere primatum nisi Charitas, sine qua cetera non putantur esse virtutes, & ex qua nascuntur vniversa quæ bona sunt.* Deinde S. Thomæ ratio est optima, quia omnis actus conformis suæ regulæ rectus est, & vera virtus; hæc autem regula est duplex, altera est ipse Deus, altera est humana ratio pro ut Deo subordinata, sed actus Charitatis vtrique huic regulæ conformis est, nam respicit Deum eo modo quo conuenit, quatenus scilicet obiectum est amabilissimum, est autem valde conueniens amare, quod est amabile, unde conformis etiam est humanæ rationi, est igitur vera virtus.

Secunda pars, asserens Charitatem esse donum creatum, non autem personam ipsam Spiritus sancti communissimè admittitur à Theologis contra magistrum in primo distinct. 17. ubi contendit Charitatem non esse creatum aliquid in homine sed esse Spiritum Sanctum

Quæstio
quadrage-
simæ.

Prima dis-
tinctionis.

Secunda.

Tertia.

Conclusio.

sanctum qui mentem inhabitans suppleat vicem virtutis creata. Hoc autem intellexit duntaxat de ipso charitatis habitu non de illius actu, ut notat S. Thomas *art. 2.* Non enim voluit actum illum quo Deum amamus esse ipsum Spiritum sanctum quod implicat, sed tantum contendit quod Spiritus ipse sanctus immediate vnitas animæ totum efficit quod efficeret habitus Charitatis quod etiam absurdissimum demonstrabitur *quest. 5.*

Secunda
concl. ista.

Dico secundò, Charitatem esse virtutem specie infimā omnino vnicam, virtutum omnium perfectissimam, ac virtutum omnium formam & veram Beatitudinem Viatorum.

Charitas est
vnica.

Prima pars, quod Charitas vna sit virtus specificè, probatur à S. Thoma facili ratione quia vbi est obiectum formale speciale omnino vnicum specie infima, ibi virtus est vnica etiā specie intima, sed Deus quatenus est in se summum bonum & obiectum adæquatum Beatitudinis est vnicum obiectum specie infima propter quod amantur omnia ergo charitas est virtus vnica specificè quamuis materialiter sit omnis virtus ut dicitur statim.

Est virtutū
maxima.

Secunda pars, quod Charitas virtutū omnium sit maxima probatione non eget postquā dixit Apostolus 1. ad Corinth. 13. *maior horum est charitas*, probatque mirabiliter ratione triplici, quia videlicet charitas virtutes omnes, & alia omnia dona format, ita ut sine illa nihil profus sint, & nihil prosint siue intellectus perfectiones siue voluntatis, si *linguis hominum loquar & Angelorum, &c.* Secunda ratio est, quia charitas virtutes omnes continet, & illas imperat. *Charitas patiens est, benigna est, non emulatur, non agit perperā.* Tertia ratio est, quia charitas nunquā excidit, cū sit pars aliqua beatitudinis in patria ut olim docui. Elogia Charitatis quæ Patres asserunt nihil attinet dicere, alij dicunt illam esse vestem nuptialem, alij margaritam Evangelicam, solam illam quæ distinguit inter filios Dei & filios Diaboli.

Secunda ra-
tio ex obie-
cto.

Deinde optima est S. Thomæ ratio, quæ petitur ex præstantia obiecti specificantis, illa enim virtus est sine dubio nobilissima, quæ obiectum præstantissimum respicit modo præstantissimo: huiusmodi est charitas, quæ ipsum Deum attingit secundum totam latitudinem bonitatis & excellentiæ quam habet, & attingit modo præstantissimo cum attingat illum ut in illo sistat non autem ut aliquid boni ex eo nobis proueniat: fides autem attingit illum secundum solam perfectionem primæ veritatis, spem ad illum ordinatur quatenus nobis est bonus, qui est modus attingendi longè ignobilior.

Vltima ra-
tio ex effe-
ctibus.

Denique vltima ratio petitur ex effectibus, quia illa per se ipsam omnia peccata omnino delet, merita omnia efficit, virtutes omnes continet, imperat, format, omnia implet præcepta, qui enim diligit legem impleuit.

Charitas est
forma vir-
tutum.

Tertia pars, quod charitas forma sit omnium virtutum, non quod earum essentia in ratione virtutis sit charitas, vel quod physice illis vniatur, sed quod sit maxima & vltima illarum perfectio per quam alia virtutes habent quod sint meritorie, & propriam participant rationem virtutis, probatur à S. Thoma *art. 8.* quia per illud formantur virtutes per quod solum ordinantur ad finem vltimum, nam in moralibus id quod format actum, est ipse finis, cum enim principium actuum moralium sit voluntas cuius obiectum & veluti forma est finis, oportet ut forma ipsius actus sit finis, eadem enim est forma actus & agentis, sed sola charitas ordinat virtutum actus ad finem vltimum, finis enim virtutum alter

Tom. I.

est immediatus & proprius, quem singule respiciunt essentialiter, alter est vltimus quem non respiciunt nisi ex imperio charitatis, ergo vltima forma virtutum charitas est. Quod desumptum est ex Ambrosio 1. 2. in *Lucam*: Chrysostomo homilia 22. in 1. ad *Corinth.* qui charitatem comparat Regio diademati & purpuræ, alias virtutes aliis Regis vestibus, quæ Principi & subditis possunt esse communes.

Ad primam Respondeo probatum sæpè aliàs esse, quod nullus actus bonus & supernaturalis imperari possit ab actu malo, bonum enim est ex integra causa, & Deus dare non potest gratiam ad actum malum, vide quæ dicta sunt *disput. 4.* cum dixi de moralitate actuum humanorum.

Solutio pri-
mæ dubita-
tionis.

Ad secundam Respondeo verum quidem esse quod charitas imperat actus omnium virtutum, atque ita materialiter charitas generalis est virtus magis quam gratitudo vel obedientia, sed obiectum tamen habet formale speciale quod ipsi soli proprium est.

Solutio 2.

Ad tertiam Respondeo charitatem non ita esse formam virtutum ut sine illa non possit esse vlla virtus secundum genericam rationem virtutis, sed quod sine illa non possit esse virtus vlla simpliciter vera & Christiana. Ratio est, quia illa perfectio non est simpliciter vera, & Christiana, quæ non ordinatur ad id, quod est principaliter bonum habentis illam, ea enim quæ sunt ad finem non sunt bona, nisi per ordinem ad finem, sed virtutes sine illa non ordinantur ad id quod est principale hominis bonum, quæ est fruitio Dei summæ boni, quamuis sine charitate virtutes ordinentur ad finem particularem.

Solutio 3.

QVÆSTIO II.

De Obiecto Charitatis Theologia.

Dixi adhuc genericam rationem charitatis, quæ amor est benevolentie amor amicitie, amor honestissimus, nunc ut explicetur virtutis huius propria differentia, & germanus character, inquirendum est de obiecto eius, proprio tum materiali, tum formali vbi tria expendi debent, quid amet charitas, quod est obiectum eius materiale, propter quid amet, quod est obiectum formale, quo ordine amet, quid vocatur ordo charitatis.

SECTIO I.

De Obiecto materiali Charitatis S. Thomas *quest. 25.*

Explicat fusè S. Thomas tota questione per articulos duodecim ea omnia quæ amantur charitate, ostenditque amari charitate, Deum, Angelum, hominem quemlibet siue peccator sit, siue iustus, siue amicus sit siue inimicus, & hominis etiam ipsius corpus, demones non amari charitate, sed creaturas tamen irracionales & charitatem etiam ipsam ad hoc obiectum spectare, quæ omnia breuiter explicari hoc loco possunt. Nam ad amorem inimicorum quæ pertinent, magis spectant ad præceptum charitatis de quo dicam *quest. 3.* magis enim hic quæro, quid possit, quam quid debeat amari charitate.

Doctrina S.
Thomæ de
obiecto
quod amat
charitas.

Ratio tantum dubitandi primò est, quia si eadem virtute charitatis quæ Deus amatur, debet etiam amari Proximus, poterit eadem virtute religionis quæ Deus adoratur, adorari etiam Proximus, eadem etiam virtute quæ Deus timetur, Proximus timebitur & eadem spe theologicæ quæ speratur auxilium Dei, spe-

Prima dubi-
tatio.

KKKK

ratur